

Juliusz Maria Krawacki (1934–2019)

Juliusz Maria Krawacki
Zbiory CMJW

Juliusz Maria Krawacki był zasłużonym działaczem społecznym i sportowym, nauczycielem, wychowawcą wielu pokoleń młodzieży, znanym działaczem Związku Sybiraków oraz środowiska kombatanckiego na Śląsku Opolskim.

Urodził się 24 czerwca 1934 r. w Marguciszkach w powiecie Świąciany – województwo wileńskie. Pochodził z wielce zasłużonej, patriotycznej ziemiańskiej rodziny. Jego przodkowie brali udział w powstaniu styczniowym, wojnie polsko-bolszewickiej 1920 r. oraz w walkach września 1939 r. Wybuch II wojny światowej zastał go w rodzimej miejscowości. Zgodnie z rodzinną tradycją służby Ojczyźnie, jego bliscy przekazali na potrzeby Wojska Polskiego około stu koni. Ojciec Juliusza zginął w czasie kampanii wrześniowej. Pod koniec października 1939 r. do dworu wtargnął oddział sowieckiej kawalerii, przeprowadził gruntowną rewizję i nakazał opuścić posiadłość. Rodzina wygnana ze swego domu znalazła schronienie w innym rodzinnym majątku, ukrytym wśród lasów w Lipowie, leżącym wówczas

w granicach państwa litewskiego. Stamtąd 20 czerwca 1941 r. (tuż przed agresją Niemiec na ZSRR) został wypędzony wraz z rodziną przez oddziały NKWD na bezterminową zsyłkę na Syberię.

Na Syberię zesłano cztery pokolenia rodziny Juliusza: pradziadka Ludwika Stefanowicza-Ułaszyna – powstańca styczniowego, męża jego córki Walentyny – Aleksandra Krawackiego, który wraz z synem Leonem (ojcem Juliusza) brali udział w wojnie polsko-bolszewickiej oraz Juliusza wraz z babcią Walentyną, mamą Ireną i czworgiem rodzeństwa w wieku od 5 do 11 lat – Bohdanem, Teresą, Bożeną i Janem. Trwająca dwa miesiące podróż w wagonie towarowym rodziny Krawackich (i spokrewnionych z nimi Pożarskich oraz Drohomireckich), matek i żon z dziećmi polskich oficerów zakończyła się w Barnaule nad rzeką Ob, w Kraju Ałtajskim. Rodzina zamieszkała tam w drewnianych nieogrzewanych pomieszczeniach, w których brakowało wody, a studnia i prymitywne sanitariaty znajdowały się kilkadziesiąt metrów od baraków. Matka Juliusza otrzymała nakaz comiesięcznego meldowania się w miejscowym NKWD, pracowała w tamtejszym kołchozie odległym od miejsca zamieszkania o 7 km. Wskutek prymitywnych warunków i głodu na zesłaniu zmarła babcia Juliusza i jego 12-letnia siostra Teresa.

W Barnaule Juliusz zetknął się z jeńcami niemieckimi, których tam przywożono zimą 1942 r., po klęsce wojsk niemieckich pod Stalingradem. Był to wielki obóz pracy, nie tylko dla Niemców, ale także jeńców z Rumunii, Włoch i Japonii, których przywieziono na przełomie 1945 i 1946 r. Traumatycznym przeżyciem dla młodego chłopca był widok ustawionych w wojskowe kolumny, wychodzących do pracy jeńców, a za nimi sań ciągnących zwłoki zamrożonych osób. Sam też, jako 14-letni chłopiec, został oskarżony o działalność na szkodę państwa radzieckiego (za przebicie opon w samochodzie) i wtrącony do karceru. Wydostał go stamtąd oficer NKWD, któremu Julek wyświadczył drobną przysługę.

W roku 1946 J. Karwacki z rodziną powrócił do kraju, osiedlając się w miejscowości Popielarze na Kujawach, gdzie matka objęła gospodarstwo rolne. Po ukończeniu Liceum Ogólnokształcącego im. Ziemi Kujawskiej we Włocławku, podjął studia w Wyższej Szkole Wychowania Fizycznego we Wrocławiu, uzyskując w 1958 r. dyplom magistra wychowania fizycznego. Pracę zawodową rozpoczął i kontynuował na Śląsku Opolskim jako nauczyciel wychowania fizycznego i trener sportu. Już w czasie studiów był trenerem I-ligowej żeńskiej drużyny piłki siatkowej OKS „Odra” Opole. Od 1958 r. pracował jako nauczyciel w Zespole Szkół Mechanicznych w Opolu. Jednocześnie w latach 1958–1971 prowadził II-ligową męską drużynę piłki siatkowej KS „Opolanin”. W latach 1965–1973 pełnił funkcję kierownika Zespołu Metodyczno-Szkoleniowego w Wojewódzkim Ośrodku Sportowym w Opolu.

Jako trener i nauczyciel wychowania fizycznego od 1973 r., aż do przejścia na emeryturę, swoje kwalifikacje zawodowe, umiejętności i doświadczenie wykorzystywał w pracy na rzecz doskonalenia nauczycieli oraz rozwoju klas i szkół sportowych w województwie opolskim. Był także autorem opracowań metodycznych

dla instruktorów sportu i nauczycieli, m.in. napisał *Program szkolenia kadry trenersko-instruktorskiej* (Warszawa 1984), *Materiały pomocnicze dla nauczycieli wychowania fizycznego* (Opole 1988) oraz wielu innych publikacji zamieszczanych w czasopiśmie pedagogicznych. Stale podnosił swoje kwalifikacje i umiejętności zawodowe, m.in. uzyskał dyplom trenera I klasy w piłce siatkowej. Jego umiejętności i kompetencje zawodowe znalazły uznanie nauczycieli, trenerów i instruktorów sportowych w Polsce i za granicą, co w efekcie spowodowało, że zapraszany był na zawody i szkolenia sportowe. Z ramienia Polskiego Związku Piłki Siatkowej w latach 1964–1978 uczestniczył w Mistrzostwach Świata w Piłce Siatkowej w Berlinie, Pradze i Sofii. Był członkiem zespołu szkoleniowego reprezentacji polskiej w piłce siatkowej przed Igrzyskami Olimpijskimi w Meksyku w 1968 r.

Niezależnie od pracy w zakresie szkolenia sportowców w latach 1968–1988 prowadził zajęcia w Centrum Wychowania Fizycznego i Sportu w Warszawie oraz w Studium Nauczycielskim w Opolu i Raciborzu. W latach 1975–1988 wykładał również na letnich specjalistycznych kursach nauczycieli organizowanych przez Ministerstwo Oświaty i Wychowania w Warszawie. Zmarły był niezwykle cenionym pedagogiem szkolnictwa sportowego i kultury fizycznej oraz społecznikiem – aktywnym działaczem sportowym. Świadczą o tym funkcje, jakie Mu powierzano. Był wieloletnim wiceprezesem Opolskiego Związku Piłki Siatkowej (1958–1995), prezesem Stowarzyszenia Trenerów – Oddział Opolski (1964–1988), członkiem Prezydium Zarządu Szkolnego Związku Sportowego w Opolu (1958–1988).

Juliusz Maria Krawacki był zasłużonym działaczem organizacji kombatanckich. Kiedy w 1989 – roku przełomu politycznego w Europie Środkowo-Wschodniej zaczął tworzyć się ruch kombatancki w Polsce, stał się jego aktywnym działaczem. Był inicjatorem powołania na Zjeździe Założycielskim w Opolu 10 lutego 1989 r. (wraz z dziesięcioma innymi osobami – założycielami) Oddziału Sybiraków w Opolu. W zjeździe tym uczestniczyło 700 osób, wybrano wówczas Zarząd, którego J.M. Krawacki został prezesem. Pierwszą wspólną decyzją zjazdu było utworzenie 12 kół terenowych, w krótkim czasie powstały kolejne dwa koła. Na pierwszym Walnym Zgromadzeniu Delegatów z Opolszczyzny, w którym uczestniczyło 1000 członków sformułowano główne zadania Związku Sybiraków w Opolu: pomoc w organizowaniu kół Sybiraków, świadczenie pomocy socjalnej, prowadzenie działalności historyczno-oświatowej, oraz propagowanie idei sybiractwa polskiego. Na II Walnym Zgromadzeniu Delegatów Opolskiego Oddziału Związku Sybiraków w listopadzie 1993 r. J.M. Krawackiego ponownie wybrano prezesem Związku, a liczba członków wzrosła do 2135 osób. Na III Walnym Zebraniu Delegatów, we wrześniu 1998 r., po raz trzeci wybrano go na prezesa Zarządu. Funkcję tę pełnił do 2006 r.

W czasie gdy kierował oddziałem, Związek Sybiraków nie tylko wzmocnił się organizacyjnie, ale także programowo. W zakresie przekazywania historii zesłań Polaków na Syberię prowadzono prelekcje dla młodzieży, przygotowywano wystawy, rozwinęto działalność publicystyczną. W kolejne rocznice deportacji na Syberię

organizowano uroczystości patriotyczno-religijne, wznoszono pomniki i tablice epitafijne.

To właśnie J.M. Krawacki organizował pierwsze pielgrzymki Sybiraków na Jasną Górę i wspólnie z księdzem Edmundem Cisakiem, proboszczem parafii w Grodźcu, krajowym kapelanem Sybiraków, doprowadził do wybudowania Mauzoleum Sybiraków na jasnogórskich wałach w Częstochowie. W maju 1994 r. w Grodźcu z udziałem Sybiraków, z całego kraju, w czasie mszy św., ks. kardynał Józef Glemp dokonał koronacji obrazu Matki Boskiej Sybiraków. Dnia 17 września 1995 r., w rocznicę radzieckiej agresji na Polskę, na Cmentarzu Komunalnym w Opolu-Półwsi staraniem Oddziału Opolskiego Związku wzniesiono Pomnik „Golgota Wschodu”, a 11 listopada 1996 r. w Narodowe Święto Niepodległości w opolskiej katedrze pw. Podwyższenia Świętego Krzyża w kaplicy Piastów zostało poświęcone Epitafium Pamięci zesłań syberyjskich i cmentarzy polskich z czasów II wojny światowej.

Zaangażowanie J.M. Krawackiego w pracy na rzecz opolskiego środowiska Sybiraków doceniły władze krajowe, powierzając Mu funkcję wiceprezesa Zarządu Głównego Związku Sybiraków w Warszawie, gdzie współtworzył wiele aktów prawnych określających prawa i przywileje syberyjskich zesłańców. Był też członkiem Rady Kombatanckiej przy Urzędzie ds. Kombatanatów i Osób Represjonowanych w Warszawie. Delegowany przez organizacje kombatanckie wchodził w skład delegacji rządowych na rocznicowe uroczystości w Rosji, na Litwie, we Włoszech i w Iranie. W latach 1991–2010 był członkiem, a w latach 1994–2002 wiceprezesem Zarządu Głównego tego Urzędu. Na wniosek ministra Józefa Kasprzyka, szefa tegoż Urzędu, został w styczniu 2018 r. powołany przez wojewodę opolskiego Adriana Czubaka na członka 9-osobowej Wojewódzkiej Rady Kombatanckiej w Opolu, organu opiniodawczo-doradczego wojewody w sprawach związanych z integracją środowisk kombatanckich i ich działań.

Związany był także J.M. Krawacki ze środowiskiem 10. Opolskiej Brygady Logistycznej. Jako Prezes Oddziału Wojewódzkiego Związku Oficerów Wojska Polskiego im. Józefa Piłsudskiego brał udział w rocznicowych uroczystościach patrona 10. Opolskiej Brygady płk. Piotra Wysockiego – inicjatora i przywódcy powstania listopadowego.

Przez długie lata współpracował z Centralnym Muzeum Jeńców Wojennych jako uczestnik obchodów rocznic historycznych, wystaw, konferencji i innych wydarzeń muzealnych. W kwietniu 2011 r. uczestniczył w otwarciu wystawy w CMJW pt. „Sybiracy – patrioci i tułacze. Deportacje Polaków w latach 1940–1956”. W roku 2008 w 31 tomie „Łambinowickiego Rocznika Muzealnego ” opublikował swoje wspomnienia z zesłania na Syberię.

Juliusz Maria Krawacki za wybitne osiągnięcia w pracy zawodowej i działalności społecznej został odznaczony Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski, Odznaką Zasłużonego Działacza Kultury Fizycznej oraz licznymi odznaczeniami regionalnymi i organizacyjnymi. Otrzymał również nagrody: Ministra Oświaty

i Wychowania, Przewodniczącego Głównego Komitetu Kultury Fizycznej i Sportu oraz Opolskiego Kuratora Oświaty i Wychowania.

Po ciężkiej chorobie zmarł 20 lutego 2019 r. Został pochowany na Cmentarzu Komunalnym w Opolu-Półwsi. W pamięci muzealników i społeczności Śląska Opolskiego pozostanie jako prawy i dobry człowiek, zasłużony dla rozwoju sportu i środowiska kombatanckiego.

Danuta Kisielewicz